

KRONIK DEN 3. AUGUST 2016

Gør personnummeret offentligt

Det er vildt naivt at forestille sig, at de talrige brist på datasikkerheden om vores livsvarige personnumre ikke har fundet vej til den mørke del af internettet, så de fleste, om ikke alle, personnumre på nulevende og afdøde danskere allerede ligger til salg derude.



FINN MATHIESEN
overlæge, Vejle

Hver gang, der har været en lægning af lister eller databaser med personnumre, kommer der politiske krav om et nyt og mere sikkert system – folk, som udsættes for identitetstyveri, tildes nye cpr-numre samtidig med, at bogklubber og andre private aktører kan få udleveret "Robinsonlisten" med cpr-numre på personer, som IKKE vil kontaktes af telefonsælgere.

Hver gang, politikerne kræver øget sikkerhed i cpr-registeret, giver det kuldegysninger og mæridtsforestillinger hos sundhedspersoner at tænke på, hvilke livsfarlige konsekvenser det kan have, hvis vi forbytter patienternes oplysninger, prøvesvar og medicin, fordi der er flere Marie Jensener på ambulatoriet i dag, og vi ikke har en entydig markering af, hvem der er hvem. Vi spørger igen og igen patienterne om deres personnummer for ikke at lave fejl, og selv om det kan være irriterende for patienten at skulle svare gang på gang, så kender næsten alle deres personnummer og kan svare relevant – og et rigtigt svar er sikkerhed

nok; for at ramme rigtigt ved et tilfælde er helt usandsynligt. Befolkningen er næppe indstillet på at få en strekkode i nakken eller en chip under huden som hunden, så cpr-nummeret er vores eneste og bedste sikkerhed – biologisk identitet som fingeraftryk eller stemmeanalyse duer ikke, hvis man skal finde oplysninger frem, for patienten møder op, eller læse prøvesvar dagen efter.

De nordiske landes personnummersystemer er misundt af sundhedsvæsenet over hele verden. Jeg har fået en del af min uddannelse i Japan, hvor man ikke ved, hvor mange indbyggere der er i landet, og hvor et navn kan staves på flere forskellige måder. Enhver lægekonsultation starter derfor på en frisk uden tidligere sygehistorie og uden mulighed for at hente prøvesvar, diagnoser og røntgenbilleder fra andre sygehuse. Patienten har et forsikringsnummer, men kan have flere forskellige og har helt sikkert et andet nummer på et andet sygehus, så man begynder slet ikke at lede efter gamle informationer.

Digitaliseringen af det danske sundhedsvæsen er en kolossal succes, selv om det ofte er it-skandalerne, som pressen og politikerne interesserer sig for. Cpr-nummeret har muliggjort, at alle danske recepter flyder frit mellem læger og apoteker, henvisninger og prøve-

svar kommer direkte ind i journalerne og lægerne kan via e-journal læse om alle tidligere kontakter via deres egen elektroniske journal, ligesom borgerne selv kan læse alle notater i deres egne journaler via sundhed.dk og den sikre adgang med NemID.

Næsten seks millioner elektroniske meddelelser bliver hver måned problem- og papirfrit udvekslet mellem læger, sygehuse og kommuner. Det er sikkert, det er usynligt, og det sparer milliarder i det danske sundhedsvæsen, og det virker kun, fordi vi har et personnummer.

Problemerne opstår ofte, når de personlige oplysninger bliver opsamlet og anvendt til andre formål, end de var indsamlet til.

Offentlige myndigheder har en forkærlighed for at samkøre registre, og for ikke at få gengangere i listerne trækker man personnumrene med over i de nye databaser, der ikke nødvendigvis er underlagt den adgangs- og sikkerhedskontrol, som de oprindelige datakilder havde.

Derfor ender lister med folks psykiatriske diagnoser lige pludselig i en kinesisk postkasse, selv om den oprindelige patientjournal var sikret med syv låse. Myndighederne er inkomsekvente med kravene til registrering af personnumre; jeg må ikke lave en liste over typiske

eller sjældne patienter til undervisningsbrug, men hvis regionen ønsker afvikling af ventelister via merarbejde til stykpris, så kræver Rigsrevisionen, at regningen skal vedlægges en liste over patienternes cpr-numre.

Der er ikke noget i vejen med personnummeret – det er en entydig identifikation af en person – det er let at huske, for det er bare ens fødselsdag plus fire cifre.

Personnummeret har allerede været udsat for politiske forringel-

”

Norge har været lidt smartere og har lagt 40 til fødselsdagen, så 15. november bliver til 55. november i personnummeret – så kan alle se, at det ikke er en rigtig dato og kan let regne sig til den rigtige.

ser. Tidligere var der i nummeret indbygget en fejltastningskontrol (modulus 11 – taster man forkert, er det ofte kun på én tast, og en tværsumsberegning kom med en advarsel). En sikkert velmenende

embedsperson fik så den idé, at nydanskere, som ikke kender deres fødselsdato, fik 1. januar som fødselsdag, så de ikke blev uretfærdigt behandlet mht. til kørekort, folkepension etc.

Man kunne ellers have valgt lodtrækning, ansøgningsdato eller udstedelsesdato, så numrene blev jævnt fordelt. Resultatet blev, at Danmark løb tør for cpr-numre for mænd født mellem 1965 og 1980. Løsningen blev at fjerne tastekontrollen og bruge en større formue på at fjerne modulus 11-kontrollen i alle cpr-relaterede it-systemer. Sverige har i stedet valgt, at hvis der ikke er flere numre den ønskede dato, så får man et nummer dagen efter etc. – dvs. at det svenske personnummer altså ikke længere med sikkerhed er personens fødselsdato.

Norge har været lidt smartere og har lagt 40 til fødselsdagen, så 15. november bliver til 55. november i personnummeret – så kan alle se, at det ikke er en rigtig dato, og kan let regne sig til den rigtige.

Man kan undre sig over hemmelighedskræmmeriet med personnummeret – jeg har et autorisations-id-nummer som læge. Det skal oplyses, hvis jeg ringer en telefonrecept ind til et apotek, men nummeret ligger frit tilgængeligt på Sundhedsstyrelsens hjemmeside, så det er der jo ikke megen sikkerhed i.

Men personnummeret må ikke kunne anvendes som nøglen til information. Der står et nummer på min bils nummerplade. Det er entydigt og offentligt, men man kan ikke låse bilen op med nummeret, og man kan ikke sælge den på nettet eller optage lån i bilen, bare fordi man kender nummeret. Personnummeret er en fremragende entydig identitet, men det må ikke opfattes som en adgangskode til personlige oplysninger, indgåelse af køb eller aftaler.

I sundhedsvæsenet har vi personlige adgangskoder til vores it-systemer og der foretages logning af opslag, så man kan straffes for at kigge i naboens journal, hvis man ikke er behandlende sundhedsperson.

Man kan kun miste sin uskyld én gang, og det er vildt naivt at forestille sig, at de talrige brist på datasikkerheden om vores livsvarige personnumre ikke har fundet vej til den mørke del af internettet, så de fleste, om ikke alle, personnumre på nulevende og afdøde danskere allerede ligger til salg derude.

Løsningen på misbrug af personnumre kunne være en simpel offentliggørelse af nummeret, så alle ved, at det ikke er en nøgle, og at man skal forlange mere end kendskab til personnummeret for at indgå aftaler eller udlevere oplysninger til tredjeperson.

Der er mange Marie Jensener derude, men Marie Jensen 123456-7890 er der kun én af – nummeret er bare et mellemnavn – og hvis det kun opfattes som sådan, så er det heller ikke farligt at oplyse det i telefonen eller skrive det på et pladecover.

